

Sodelovanje javnosti v gozdarskem načrtovanju – povzetek in zaključki delavnice

1 Uvod

Zavod za gozdove Slovenije in Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete iz Ljubljane sta v Celju, 18. novembra 2004, organizirala posvetovanje z naslovom Participacija v gozdarskem načrtovanju. Posvetovanje je bilo namenjeno prikazu sedanjega stanja na področju sodelovanja gozdarstva in javnosti, analizi razvojnih smeri ter izdelavi predlogov in usmeritev za delo na tem področju v prihodnje. Udeležilo se ga je približno devetdeset udeležencev.

V dopoldanskem delu so bila predstavljena temeljna izhodišča o participaciji javnosti v gozdarskem načrtovanju. Nekateri referenti so predstavili dosedanje izkušnje o sodelovanju z javnostmi v gozdarskem načrtovanju ter sorodnih področjih, kjer uporabljajo participativne postopke (gospodarjenje s prostorom, naravovarstvo). Prikazani so bili tudi posamezni ilustrativni in poučni primeri (dosedanje) dobre prakse sodelovanja javnosti pri gozdarskem načrtovanju iz Bleda, Brežic, Celja in drugod. Popoldanski del je obsegal terenski ogled mestnih gozdov občine Celje z razpravo o vlogi in sodelovanju javnosti pri načrtovanju gospodarjenja z gozdovi v urbanih območjih.

V zaključnem delu posvetovanja smo izvedli delavnico. Oblikovali smo tri delovne skupine. V njih je približno osemdeset udeležencev gozdarskih in tudi drugih strok izdelalo analizo stanja in usmeritve za prihodnji razvoj participacije deležnikov v gozdarskem načrtovanju.

Glavne rezultate dela delovnih skupinah podajamo na podlagi zapisnikov v nadaljevanju prispevka.

2 Kako danes zagotavljamo sodelovanje deležnikov v gozdarskem načrtovanju?

Gozdarsko načrtovanje je že nekaj časa izpostavljeno javnemu nadzoru. Postopki javnih razgrnitev in javnih obravnav gozdnogospodarskih načrtov so formalizirani že skoraj celo desetletje. Vzroki za skromen odziv javnosti so različni - eden izmed njih je pomanjkanje tradicije sodelovanja javnosti v procesih odločanja. Kjer lastniki pokažejo interes, je sodelovanje z gozdarsko stroko praviloma zelo dobro. Podobno velja tudi za organe lokalnih skupnosti in ostale javne organe. Obstoječi formalnopravni okvir sodelovanja je dober ter (teoretično) omogoča sodelovanje vseh

deležnikov. Zaradi svoje organiziranosti in stalne prisotnosti na terenu je gozdarstvo pogosto pomemben povezovalni člen različnih interesov v (gozdnem) prostoru. Potrebo po sodelovanju javnosti so gozdarji prepoznali in jo upoštevajo. Participacija javnosti se sklada s principom mnogonamenskega gozdarskega načrtovanja in je kot takšna tudi sestavni del obstoječe gozdarske doktrine.

3 Zakaj s participacijo deležnikov v gozdarskem načrtovanju ne moremo biti zadovoljni?

Splošna ocena trenutnega stanja je relativno neugodna. Sorazmerno slaba informiranost lastnikov gozdov o možnosti sodelovanja pri gozdarskem načrtovanju je ena od najpogostejših pripomb pri ocenjevanju aktualnega stanja. Obisk javnih obravnav (in tudi javnih razgrnitev) gozdnogospodarskih načrtov v preteklih letih kljub trudu organizatorjev ni bil zadovoljiv. Vključevanje deležnikov ob zaključku načrtovalnega procesa ne prispeva k izboljšanju predlaganih odločitev gozdarskih načrtovalcev; te odločitve so v glavnem dokončne. Možne so samo še manjše spremembe ali dopolnitve. Ena od slabosti je neupoštevanje »tihu in nevidnih« javnosti, oziroma dela družbe, ki do gozda sicer ima določene interese, ki pa so relativno težko ugotovljivi, ter relativna nezainteresiranost in apatičnost javnosti, ki se »aktivira« šele pri dogodkih, ki jih lahko označimo kot izjemni ali celo ekscesni (primer »Snežnik«). Obsežnost, strokovni jezik ter včasih tudi zapletenost gozdarskih načrtov ne prispevajo k lažji komunikaciji. Načini komunikacije med gozdarji in deležniki so sicer zakonsko formalizirane, kar je včasih – zaradi birokratskih postopkov - lahko tudi ovira pri kreativni participaciji posameznikov. Uporaba sodobnih komunikacijskih tehnologij in poti je (še) preskromna, premalo izkoriščena in zdi se, da gozdarji interneta še vedno ne jemljemo zadosti resno. Gozdarji so pogosto obremenjeni z drugimi nalogami ter jim za ukvarjanje s zagotavljanjem participacije deležnikov pogosto zmanjka časa, neredko pa tudi ustreznega znanja in/ali motivacije. Ne malokrat delajo v trdnem prepričanju, da je gozd izključno njihovo področje in se premalo zavedajo spremenjenih potreb družbe do narave, gozda in gozdarstva. Tam pa, kjer s strani javnosti ni jasno definiranih potreb oz. s strani stroke niso dovolj

raziskane in ovrednotene, je tudi dialog sorazmerno težek, včasih tudi onemogočen - kompromise je bistveno težje dosežati in doseči.

4 Predlogi za izboljšanje stanja

Delovne skupine so izpostavile naslednje predloge:

- Poenostavitev vsebine gozdarskih načrtov.
- Večji vložek v participacijo deležnikov – seznaniti javnost o pomenu in vlogi gozdarskega načrtovanja.
- Zagotavljanje participacije deležnikov že v zgodnjih fazah procesa načrtov – prepozno vključevanje nima skoraj nobenega učinka (razen ustvarjanja nepotrebnih stroškov).
- Vključitev metod participacije v delovne naloge

Preglednica 1: Deležniki v gozdnogospodarskem načrtovanju in njihov pomen

	Participacija	
	Večja	Manjša
Visok nivo interesov	Zavod RS za varstvo narave Lastniki gozdov	Lokalna skupnost Revirni gozdar Združenja lastnikov
Nižji nivo interesov	Lovske družine Gospodarske družbe	Zavod za varstvo kulturne dediščine Društva in druge interesne skupnosti Splošna javnost

celotne organizacije, ki se ukvarja z načrtovanjem – tako na področju organizacije dela, usposabljanja kadrov in njihovega motiviranja.

- Sprememba pravnih aktov v smislu lažjega in aktivnejšega vključevanja deležnikov.
- Poljudne predstavitve načrtov na internetu in drugih medijih in večja uporaba vizualnih pripomočkov, izdelava atraktivnega izvlečka načrta.
- Potrebna je večja profesionalizacija in specializacija odgovornih za stike z javnostmi ter povečanje njihovega števila.
- Izdelava strateškega načrta za intenziven in pozitiven pristop pri seznanjanju širše javnosti z gozdarsko problematiko.

5 Oblike zagotavljanja participacije

Z rangiranjem mnenj udeležencev delavnice smo ovrednotili trenutno izražene oblike sodelovanja

Preglednica 2: Najaktualnejše oblike zagotavljanja participacije (število glasov)

Oblika participacije	Ocena
Osební stiki	19
Predavanja, posveti, delavnice, zbori, predstavitve	17
Anketa	9
Javna obravnava	8
Prostorska konferenca	3
Učne poti	2
Soodločanje	2
Sestanki	0

javnosti v gozdarskem načrtovanju. Osební stiki so najpogostejši način zagotavljanja sodelovanja deležnikov v gozdarstvu, kar je povezano s trenutno organizacijo dela v javni gozdarski službi.

6 Zaključki

Delavnica je pokazala, da obstaja dobra osnova (formalna in neformalna) - za uspešen razvoj sodobnih načinov sodelovanja gozdarstva in javnosti. Za korak naprej so potrebne zgolj delne spremembe zakonodaje, dosledno upoštevanje Aarhuške konvencije ter popularizacija gozdarskega dela tako skozi »klasične medije«, kot so televizija, radio in časopisi kot tudi na/v mediju prihodnosti – internetu/medmrežju.

Mnenje udeležencev delavnice je, da so poglaviti partnerji gozdarjev pri sodelovanju javnosti predvsem **Zavod za varstvo narave, lastniki gozdov ter lokalne skupnosti** (preglednica 1). V to skupino bo v (bližnji) prihodnosti nedvomno potrebno vključiti tudi **predstavnike civilne družbe in širše javnosti**, ki prenašajo morebitno (ne)zadovoljstvo in zahteve predvsem mestne/urbane populacije. Za vse omenjene ciljne skupine velja, da jih je potrebno vključevati in vključiti v zgodnje faze procesa načrtovanja – na ta način je sodelovanje najbolj kreativno in zmanjšuje možnost konfliktov.

Glede na veliko in včasih skoraj nepregledno število lastnikov gozdov, njihov različen socio-ekonomski položaj pomena »osebnih stikov« kot ključne oblike participacije z gozdnimi posestniki je potrebno pospeševati usposabljanje gozdarjev (predvsem terenski kader) za to odgovorno in zahtevno nalogo. Nadaljevati je treba uspešno uvajanje novih in sodobnih tehnik usposabljanja revirnih gozdarjev s področja participativnega gozdarstva, ki so bile vpeljane v javno gozdarsko službo v okviru programa tehnične pomoči FAO organizacije.

Konkretni, enostavni in razumljivi projekti ali dejavnosti lahko pomenijo most k širšemu razumevanju pomena gozdov in gozdarske stroke. Vzpostavljeno **zaupanje in zavezništvo vseh deležnikov** postaja vedno pomembnejše za nadaljnji razvoj stroke ter zmanjšuje odvisnost od naklo-

njenosti »dnevne« politike.

V prihodnje bo potrebno več pozornosti posvetiti **»širši javnosti«**, ki pa jo je potrebno naprej opredeliti - katere različne javnosti jo sestavljajo, kdo jih zastopa (posamezniki, predstavniki civilne družbe, nevladnih organizacij,...), kdo so njihovi ključni »mnenjski voditelji«, na kakšen način vzpostaviti odnose z različnimi javnostmi in kako te odnose načrtno negovati.

S tega področja bo potrebno raziskati tudi **izkušnje** iz sosednih držav, saj je slovensko gozdarstvo, tako zgodovinsko kot tudi gospodarsko, vpeto v gozdarstvo srednje Evrope ter tako izpostavljeno podobnim problemom in izzivom. Pregled načinov reševanja podobnih problemov in **prenos nekaterih izkušenj** lahko bistveno pripomorejo k intenziviranju vključevanja javnosti v načrtovanje in gospodarjenje z gozdovi.

A. BONČINA, A. BREZNIKAR, R. HOSTNIK, T. LESNIK, D. MATIJAŠIĆ, R. PISEK, A. POLJANEC